

Salon hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026-2030

Vapaa-ajan lautakunta 11.12.2025 § 40

Valmistelija

hyvinvointikoordinaattori Hilpi Tanska, hilpi.tanska@salo.fi, 02 778 2155

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on pitkäjänteistä ja laaja-alaista työtä, jota tulee tehdä lähes kaikissa kuntalaisille suunnatuissa kaupungin palveluissa sekä yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä eli hyte-työtä johtaa ja ohjaa kaupunginhallitus.

Kaupungin sisäinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä on toiminut entisessä ja nykyisessä Salossa jo yli 20 vuoden ajan. Kaupunginhallitus on (3.4.2023 § 114) määritellyt sisäisen ryhmän tehtävät. Sisäinen työryhmä johtaa eri toimialojen välistä hyvinvointityötä ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelua, kehittämistä ja toimeenpanoa. Työryhmä huolehtii yhteistyön edellytyksistä eri toimijoiden kanssa sekä olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä. Lisäksi työryhmä koordinoi terveellisten elintapojen tukea ja hyvinvoinnin monialaisten teemaryhmien työtä (esim. ehkäisevän päihdetyön ja mielen hyvinvoinnin edistämisen työryhmä ja ravitsemuksen yhteistyöryhmät).

Hyvinvoinnin edistämisen toteuttamiseksi kunnan eri toimialojen ja palvelujen on asetettava työlle yhteiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit työn arvioimiseksi. Suunnittelutyöllä vaikutetaan terveyteen ja hyvinvointiin ja näiden taustatekijöihin sekä kohdennetaan resursseja. Kesällä 2025 alkaneelle valtuustokaudelle tehtävä hyvinvointisuunnitelma on ensimmäinen, joka on tehty tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen ei ole enää kuntien tehtävä. Tästä huolimatta kunnalla on lain mukaan edelleen vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kun tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Vastaava tehtävä on kirjattu myös hyvinvointialueelle.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueella päätöksenteossa on syksyn aikana käsiteltyssä yhteensä kolme lakisääteistä hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2026-2029. Nämä ovat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, alueellinen hyvinvointisuunnitelma (koko väestölle) ja suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi.

Kaupungille on yhtä lailla lakisääteisesti valmisteltu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, koko väestön hyvinvointisuunnitelma (sisältäen työikäisiin kohdistuvat toimenpiteet) ja ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma, jotka ovat edellisestä valtuustokaudesta poiketen kaikki samassa asiakirjassa. Suunnitelmakaudeksi on sovittu vuodet 2026-2030, jotka ovat samat kuin kaupunkistrategian toteuttamisvuodet.

Kaupungin oman toiminnan lisäksi hyte-työtä tehdään monissa yhdistyksissä ja yhteisöissä ja ehkäisevää työtä, kuten esim. päihde-, mielenterveys-, ja lähisuhdeväkivaltatyötä tehdään myös alueellisenä yhteistyönä. Kaupunki tukee yhdistysten hyvinvointityötä mm. avustuksin.

Hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattu tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin parantamiseksi sekä mittarit näiden toteutumisen arvioimiseksi. Suunnitelman toimenpiteitä voidaan tarvittaessa tarkentaa ja lisätä osana kaupungin vuosittaista taloussuunnittelua. Suunnitelman toteutumista seurataan lakisääteisesti valtuustolle vuosittain annettavilla

hyvinvointiraporteilla sekä kerran valtuustokaudessa tehtävällä laajalla hyvinvointikertomuksella.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on tehnyt kunnille ja erikseen hyvinvointialueille v. 2023 ehdotuksen hyvinvointikertomusten vähimmäistietosisällöistä. Ehdotus löytyy THL:n verkkosivuilta, mutta se ei ole vielä kuntia tai alueita velvoittava. Ehdotus auttaa kuntia ja alueita valitsemaan ne indikaattorit, joilla voi riittävän tarkasti seurata asukkaiden hyvinvoinnin tilaa ja toiminnan vaikutuksia.

THL:n ehdotuksen mittarit löytyvät pitkälti valtakunnallisesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämästä tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanet:istä (sotkanet.fi), joka sisältää aikuisväestön Terve Suomi-tutkimukset (toteuttaja THL), valtakunnallisista kouluterveyskyselyistä (toteuttaja THL) sekä TEA-viisarikyselyistä (toteuttaja THL). THL:n ehdottamia mittareita on käytetty laajalti Salon hyvinvointisuunnitelmassa. Lisäksi mukana on mittareita joistakin muista valtakunnallisista tiedonkeruujärjestelmistä sekä kaupungin eri palveluiden keräämistä tiedoista ja tilastoista.

Salon on toteuttanut kertaalleen kaupunkikohtaisen Terve Suomi - tutkimuksen, jolla on kerätty loppuvuonna 2023 laaja-alaista tietoa salolaisen aikuisväestön terveydestä, hyvinvoinnista ja palvelujen käytöstä. Tutkimukseen osallistui lähes 1300 salolaista. Jotta työikäisten elintapojen ja riskitekijöiden seuranta olisi mahdollista, tulee Terve Suomi- tutkimus toteuttaa uudelleen alkaneen valtuustokauden aikana, esimerkiksi vuonna 2027. Hyvinvointialueille siirtyminen aiheutti sen, että samoja terveys- ja hyvinvointitietoja, joita Salon kaupungin hoitamista palveluista aiemmin saatiin, ei Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta nykyisellään kuntakohtaisesti saa. Ei ole myöskään tiedossa, mitä tietojen saannin osalta tulevaisuudessa tapahtuu.

Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden valmisteluun ja valintaan on osallistunut yli 30 kaupungin eri palvelujen asiantuntijaa. Suunnitelman yhtenä tavoitteena on tehdä näkyväksi kaupungissa tehtävää monialaista ja laajaa hyvinvoinnin edistämisen työtä. Kuntalain ensimmäisessä pykälässä todetaan kunnan keskeiseksi tehtäväksi asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, jota suunnitelmalla toteutetaan. Suunnitelmaan on kirjattu erityisesti kehittämistyötä havaittujen hyvinvointihaasteiden osalta.

Kuntalaisille loka-marraskuussa järjestettyyn hyvinvointikyselyyn osallistui 466 salolaista ja vastauksissa esitettyjä toiveita ja tarpeita on otettu huomioon suunnitelmassa ja pyritään huomioimaan hyvinvointityössä myös jatkossa. Kaupungin eri lautakunnat ja vaikuttamistoimielimet saavat antaa suunnitelmaan oman lausuntonsa loppuvuoden aikana.

Luonnos vuosien 2026-2030 hyvinvointisuunnitelmaksi on esityslistan liitteenä. Suunnitelman visuaalinen ulkoasu valmistuu lausuntokierroksen jälkeen.

Esittelijä

Sivistyspalveluiden johtaja

Päätösehdotus

Vapaa-ajan lautakunta päättää hyväksyä vuosien 2026-2030 hyvinvointisuunnitelman ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle hyväksyttäväksi.

Päätös

Vapaa-ajan lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Merkittiin, että Hilpi Tanska poistui kokouksesta kokousasian käsittelyn jälkeen klo 17.45.

Tiedoksianto

Toimistopalvelut

Kaupunginhallitus 23.02.2026
5246/15.00.00/2025

Valmistelija

hyvinvointikoordinaattori Hilpi Tanska, hilpi.tanska@salo.fi, 02 778 2155,
hallintoasiantuntija Marika Korpela, marika.korpela@salo.fi, 02 778 2003

Salon hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026-2030 on ollut käsittelyssä lautakunnissa.

Lautakunnat päättivät seuraavaa:

- Yhteistoimintaelin 27.11.2025: Yhteistoimintaelin hyväksyi päätösehdotuksen.
- Rakennus- ja ympäristölautakunta 3.12.2025: Rakennus- ja ympäristölautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.
- Elinvoimajaosto 16.12.2025: Elinvoimajaosto hyväksyi päätösehdotuksen.
- Tekninen lautakunta 20.1.2026: Tekninen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.
- Opetuslautakunta 20.1.2026: Opetuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Suunnitelmatyössä on lautakuntien lisäksi kuultu seitsemää eri vaikuttamistoimielintä sekä kuntalaisia edellä mainitusti. Tämän lisäksi nuoria on kuultu haastatteluin, joita on toteutettu nuorisotyöntekijöiden toimesta kouluilla ja nuorisopalvelujen työpajoissa. Kuntalaiskyselyssä saatuja vastauksia ja toiveita on lisätty lainauksina suunnitelman eri osiin.

Eri vaikuttamistoimielimissä suunnitelmaa on käsitelty seuraavasti: nuorisovaltuusto, Kulttuurikumppanit ja Seuraparlamentti 4.12.2025, romanityöryhmä 11.12., vanhusneuvosto 17.12., vammaisneuvosto 18.12. ja monikulttuurisuusneuvosto 15.1.2026. Vaikuttamistoimielinten lausunnot on koottu yhteen ja ne ovat esityslistan liitteenä.

Lausuntokierroksen jälkeen suunnitelmaa on täydennetty lausuntojen pohjalta. Suunnitelman johdanto-osaan on lisätty kuvausta hyvinvointisuunnitelman tarkoituksesta ja siinä kuvatuista asioista. Muutokset on käsitelty ja hyväksytty kaupungin sisäisessä HYTE-työryhmässä 12.2.2026. Hyvinvointisuunnitelmaa toteutetaan kaupungin olemassa olevin resurssein eikä suunnitelma itsessään ole peruste lisätä kaupungin taloudellisia resursseja.

Valtio maksaa kunnille hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosaa eli ns. HYTE-kerroin rahaa. Vuonna 2026 Salo saa tätä rahaa 1 145 228 €. Valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi kunnassa tehdyn hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Asukasta kohden laskettuna Salon valtionosuus on 22,51 €. Suomen suurinta HYTE-kerroin rahaa saa Vesilahti 26,12 € / as. (kerroin 0,85) ja pienintä Taivassalo 11,50 € / as. (kerroin 0,37). Saatava raha ei ole ns. korvamerkittyä eli kunta voi käyttää sen haluamallaan tavalla.

Salon HYTE-kertoimen suuruus on 0,73 ja Salon edellä ovat Varsinais-Suomen kunnista Masku, Rusko ja Nousiainen. Yli 50 000 asukkaan kaupungeista ainoastaan Porvoon (0,76) ja Vaasan (0,75) kertoimet ovat hieman Saloa suurempia. Viime vuonna Salon kerroin oli 0,61 ja valtionosuutta saatiin 971 801 €. Kuntien lisäosan suuruus lasketaan toimintaa kuvaavien prosessi-indikaattoreiden ja tuloksia kuvaavien tulosindikaattoreiden avulla. Prosessi-indikaattoreita on yhteensä 15 kpl ja tulosindikaattoreita 5 kpl. Kunta voi toiminnallaan vaikuttaa prosessi-indikaattoreihin suoraan, mutta tulosindikaattoreihin vain epäsuorasti. Kaikki HYTE-kertoimen tulosindikaattorit ovat mukana Salon 2026–2030 hyvinvointisuunnitelman mittareina.

Sekä prosessi- että tulosindikaattoreiden tuloksia on Salon osalta esitelty vuosien 2021–2025 hyvinvointikertomuksessa, joka on luettavissa verkkosivuilla pääotsikon Hyvinvointi ja osallisuus ja sen alla hyvinvoinnin edistäminen otsikon alla. Salon pisteet ovat prosessi-indikaattoreiden osalta keskimäärin varsin korkeita. Heikoin pistemäärä tulee siitä, että kouluissa ei ole tarjolla välipaloja kouluruokasuosituksen mukaisesti. Tulosindikaattoreissa kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät sairaanhoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä ovat Salossa erittäin paljon eli 35 % pienemmät kuin valtakunnan tasolla keskimäärin. Pitkäaikaista toimeentulotukea maksetaan Salossa vähemmän, mutta työkyvyttömyyseläkettä saavia on enemmän, kuin keskimäärin valtakunnassa.

Hyvinvointisuunnitelma on esityslistan liitteenä. Suunnitelman liitteenä ovat suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta asetettujen mittareiden tilastot eli lähtötilanne, josta suunnitelmaa lähdetään toteuttamaan.

Hyvinvointisuunnitelman toteutumista raportoidaan vuosittain valtuustolle.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee vuosien 2026-2030 hyvinvointisuunnitelman tiedokseen ja ehdottaa edelleen kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto hyväksyy hyvinvointisuunnitelman vuosille 2026-2030.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Päätös

Tiedoksianto

Toimistopalvelut